

U izrazito nepovoljnim uslovima, posebno u uslovima kada bismo bili prisiljeni da pređemo na pretežno partizanski oblik oružane borbe, cilj može biti da se, razvijanjem ofanzivnih partizanskih dejstava najširih razmera na celokupnoj privremeno zaposednutoj teritoriji, agresor postepeno i sistematski iscrpljuje i uništava, vodeći dugotrajan i iscrpljujući rat, bez izgleda na uspeh, čime se postepeno stvaraju uslovi za promenu oblika oružane borbe i prelazak u konačni strategijski napad radi izbacivanja agresora sa naše teritorije.

Prelazak oružanih snaga u strategijski napad vezan je za preuzimanje strategijske inicijative na većem delu ratišta ili ratištu u celini.

U svim uslovima izvođenja strategijske odbrane, napadna dejstva u zahvatu fronta, na privremeno zaposednutoj teritoriji i u vlastitoj pozadini, uzeto ukupno, predstavljaju osnovni način i sredstvo najpre za ograničavanje strategijske inicijative agresora, a zatim za nametanje vlastite strategijske inicijative. Uslovi za prelazak u strategijski napad stvaraju se postepeno, umešnim vođenjem strategijske odbrane i sistematskim razvijanjem dejstava svih razmera na celokupnoj teritoriji zahvaćenoj agresijom. Pri tome je važno obezbediti da od samog početka agresije i od same granice narasta naša ofanzivnost, i da se agresoru stalno nameće vlastiti način borbe, posebno na privremeno zaposednutoj teritoriji.

Sve to je u uskoj vezi s teorijom oblika oružane borbe u ONOR-u, koji su determinisani istim opštim i posebnim uslovima koji opredeljuju i vidove strategijskih dejstava. Ali, i oblici oružane borbe, sa svoje strane, utiču na oblik i sadržaj vidova dejstava, pre svega strategijskih.

Potpukovnik
MIŁORAD ĆENIĆ

Vidovi borbenih dejstava

Moj zadatak je bio da pripremim uvodno izlaganje o temi »Vidovi borbenih dejstava«. Moram da kažem da sam bio i još sam u dilemi kako da pristupim toj temi, jer vidovima borbenih dejstava

prethodi mnogo toga što treba definisati, utvrditi, da bi se moglo određenije govoriti o vidovima borbenih dejstava. Zato će moje izlaganje biti ograničeno na definisanje pristupa ovoj temi i na razmišljanje o nedoumicama vezanim za klasifikovanje borbenih dejstava po kriterijumu vida, načina i metoda vođenja oružane borbe. Dolazim do zaključka, zasnovanog više na impresiji nego na strogoj analitici, da suviše jednostrano pristupimo problemu klasifikacije oružane borbe. Pokušaću da ovaj stav obrazložim:

Prvo, u našoj i stranoj publicistici nije redak slučaj da se pojam »vidovi borbenih dejstava« upotrebljava u istom smislu i tekstovima strategijskog i operativnog, a najviše u tekstovima taktičkog nivoa. Mislim da to nije ispravno.

Drugo, u izlaganju klasifikacijskog niza, uz termin »vidovi...« vezuju se *napad i odbrana*, a svemu ostalom daje se kvalifikativ taktičke radnje. Pitam se, zar napad i odbrana na taktičkom nivou nisu isto tako taktičke, odnosno borbene radnje?

Treće, centralni pojam, kategorija ratne veštine — oružana borba — javlja se samo u delu koji se odnosi na njenu klasifikaciju prema oblicima u kojima se ona ispoljava kao frontalni, partizanski i kombinovani oblik oružane borbe. Daljnja klasifikacija pojma oružane borbe je napuštena bez ikakvog obrazloženja i odmah se prelazi na vidove strategijskih ili borbenih dejstava i na oblike borbenih dejstava. Ako smo oružanu borbu počeli da klasifikujemo po kriterijumu oblika oružane borbe, zašto nismo ostali dosledni u tome pa da taj pojam sagledamo dalje — rašlanjajući pojavu koja se pod njim podrazumeva prema kriterijumima istog reda veličine — kao »vidove oružane borbe«, a ne dvojako (na nivou strategije kao vidove strategijskih dejstava, a na nivou operatike i taktike kao vidove borbenih dejstava). Za mene je ovo pouzdan indikator da su klasifikacije logički i metodološki nedosledne, što je nespojivo sa jednom teorijski izgrađenom naukom.

U pristupu razmatranju vidova borbenih dejstava pošao sam od sledećeg:

Prvo, pod borbenim dejstvima podrazumevam pripremljeno, organizovano i plansko vođenje oružane borbe određenim organizacijsko-formacijskim sastavima jedinica protiv neprijatelja u ratu. Možda u ovoj definiciji ima grešaka i nedoslednosti koje se mogu kritikovati, ali mi ona ipak pruža mogućnost da idem dalje.

Drugo, sva borbena dejstva možemo podeliti na borbena dejstva na kopnu, moru i u vazduhu. Ovakvu podelu treba izvršiti, jer ima nekih vrsta dejstava koja se od vida do vida oružanih snaga razli-

kuju. Naravno, prevashodno me interesuju borbena dejstva na kopnu. Njih sam svrstao u tri vida: napadna, odbrambena i diverzantska dejstva. Između njih postoje razlike: u načinu izvođenja i postupcima u borbi; u cilju koji se njima želi postići; u snagama koje su neophodne za njihovo izvršenje. Dakle, oružana borba u ONOR-u ima, po mom mišljenju, tri vida borbenih dejstava: napadna, odbrambena i diverzantska.

Napadna dejstva su osnovni vid borbenih dejstava, osnovni metod i način borbe protiv neprijatelja u opštenarodnom odbrambenom ratu. U ovaj vid borbenih dejstava ubrajam napad kao osnovnu vrstu borbenih dejstava, protivnapad, odnosno na višem nivou protivudar, protivofanzivu, gonjenje, prepade, ispade, zasede, proboje iz okruženja, itd. Zajedničko im je to što se u navedenim vrstama napadnih borbenih dejstava zadatak izvršava napadom na neprijatelja, dakle, pokretom ka neprijatelju i udarom koji čini sintezu pokreta i vatre. Napadna dejstva imaju mnogo zajedničkih osobina i sa drugim vidovima borbenih dejstava, ali to je ono što ih čini istovetnim u jednom rodu, odnosno u jednoj grupi klasifikacije.

U odbrambena dejstva ubrajam odbranu, odstupanje i borbu u okruženju. Od razmatranih i u pravilima obrađenih borbenih dejstava izvan ovog sistema klasifikacije, ostaje samo borba u susretu. Borbe u susretu se mogu tretirati alternativno — i kao napadna i kao odbrambena dejstva. Prema prvobitnoj nameri i akciji strana u sudaru, ona je u suštini napadni vid borbenih dejstava za obe strane. Ali, kad dođe do sudara, neizbežno nastaje polarizacija. Ako se susrećemo sa jačim neprijateljem, preći ćemo u odbranu, zato što nemamo izgleda na uspeh nastavimo li napadom. Nasuprot tome, ako se susrećemo sa slabijim protivnikom logično je da ćemo napad nastaviti. Klasifikacija ne dozvoljava da se isti pojam nađe u oba klasifikacijska niza, ali ovde se radi o sadržini pojma koji se menja u procesu borbe, prelazeći iz jednog u drugi pol. U svakom slučaju, susretna borba ne može biti vid borbenih dejstava, jer se radi o alternativnom načinu, pa ga tako treba i tretirati.

Treći, po ovom sistemu, vid borbenih dejstava su diverzantska dejstva. Po čemu su diverzantska dejstva poseban vid borbenih dejstava u ONOR-u? Mogao bih reći, po mnogim činiocima po kojima je to odbrana i napad, posebno po tome što i ona traju od početka do kraja rata, zatim, po značaju materijalnih, a naročito moralno-psiholoških efekata koje proizvode, po prostornom zahvatu na frontu i na PZT, po samostalnosti i nezavisnosti od drugih vidova borbenih dejstava, po velikim mogućnostima kombinovanja sa odbrambenim

i napadnim dejstvima (pri čemu diverzantska dejstva potpomažu odbrambena i napadna), po raznovrsnosti objekata diverzantskih dejstava od pojedinca — žive sile, pa do svega onog materijalnog što služi neprijatelju. Diverzantska dejstva su osobena i po sredstvima kojima se diverzija služi, načinu izvođenja diverzije, pa i snagama koje je izvode. Svakako da su diverzantska dejstva jedna od karakteristika opštenarodnog odbrambenog rata, a mogućnosti uključenja širih društvenih struktura, sa snagama od pojedinca pa do diverzantskih odreda, u ovim dejstvima su velike, praktički neograničene.

Potpukovnik
DUŠAN VIŠNJIC

O odnosu oružane borbe i borbenih dejstava

Diskusija koju vodimo pokazala je da je odnos oružane borbe i borbenih dejstava, onakav kakav se najčešće prikazuje u literaturi, veoma problematičan, ili u najmanju ruku nejasan, i da mu stoga treba pokloniti određenu pažnju. Zašto je to tako? Mislim da osnovni razlog leži u nedostatku korektnih definicija. Nisu valjano definisani ni oružana borba, ni borbena dejstva. U stvari, pojam oružane borbe uopšte nije definisan u vojnoj teoriji ni u nas ni u svetu. Rešenjem ovog problema mislim da bi se dobilo bar sledeće.

Prvo, bili bi stvoreni elementarni uslovi za uspešno rešavanje niza pitanja, ne samo zahvaćenih tematskom celinom ove rasprave već i narednih rasprava.

Drugo, smatram da bi, pre svega, teorija oružane borbe dobila značajno uporište za dalji intenzivan razvoj. Kažem namerno teorija zbog toga što i pored nedefinisanih pojmova naša praksa nije ostala na mrtvoj tački.

Da bi se moglo pristupiti razmatranju odnosa oružane borbe i borbenih dejstava, neophodno je najpre postulativno uzeti da oružana borba i borbena dejstva nisu sinonimi. Jer, ako su sinonimi, onda ne postoji odnos. Drugi korak bio bi formulisanje, da je tako nazovem, »diskusione« definicije oba pojma. Nisam siguran da takva